

MORGONBRIS

TIDNING FÖR DEN SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN.

Utgiven av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

19:de årg. 1923.

Nr 4. April.

Pris 25 öre.

ENIGHETEN KOMMER!

Efter all splittring, alla broderstvi-ster inom den internationella arbetarrörelsen är nu enigheten på marsch. Mot vilket lands arbetarrörelse man än blickar, iakttagert man att starka krafter äro i rörelse för att framskapa denna enighet, som allt flera och flera av socialisterna började betrakta såsom en ouppnåelig utopi.

Både inre och yttre krafter ha medverkat till uppkomsten av denna hoppfulla situation. Innanför arbetarrörelsens egna leder trängde den uppfattningen allt djupare ner, att dessa strider endast försvagade arbetarnas aktionskraft, att det rent av var ett *ovärdigt tillstånd* att arbetarrörelsen uttömde så mycken dyrbar styrka på inbördes strider. Sålunda skapades inom rörelsen, genom krafter som stammade ur dess egen grund, en stark stämning för enighet. Därigenom lades den andliga grunden för enighetsverket.

Men måhända verkade de *yttre* faktorerna ännu mäktigare. De reaktionära rörelser, som på allt flera håll blevo märkbara, gjorde det till ett livsvillkor för arbetarna att stå eniga. Emot en växande reaktion förmådde en inbördes söndertrasad arbetarrörelse icke mycket — den insikten var icke svår att vinna mark för. Inför det reaktionära borgardömet tryckte begynte förståelsen för att det var på tid att sammansvetsa, att ena, växa allt starkare.

Enighetsarbetet började på allvar i *Tyskland*. Föreningen av det socialdemokratiska och det oavhängiga partiet på partidagen i Nürnberg, var enighetsarbetets första och viktigaste etapp.

Detta arbete sattes omedelbart i gång och redan i december 1922 var man i princip överens om att de bägge socialdemokratiska internationerna skola förenas på en kongress i Hamburg under pingsten innevarande år.

Kallelse till denna kongress är redan utfärdad. Dagordningen upptager följande frågor:

1) Den imperialistiska freden och arbetarklassens uppgifter.

2) Kampen mot den internationella reaktionen.

3) De socialistiska arbetarpartiernas aktion för åttatimmarsdagen och för internationell socialreform.

4) Det internationella proletariats organisation.

Denna dagordning utsä-ger tydligare än alla långa utläggningar *vad* det främst är som tvungit arbetarna åter samman. För en och var står klart, att det här gäller verkliga livsfrågor för arbetarklassen. Hamburgskongressen skall dels genomföra den organisatoriska enigheten, men den skall även draga upp riktlinjerna för arbetarnas

RICHARD BERG: Kvinnostudie.

Denna enighetshandling vann stark återklang inom hela internationalen; återföreningen av de båda svenska socialdemokratiska partierna är ett av exemplen därpå.

Sin största betydelse utåt, inom internationalen, fick den tyska återföreningen därigenom, att den möjliggjorde ett praktiskt arbete för den socialdemokratiska internationalens återuppbyggnad.

internationella *politiska* kamp i dagens bekymmersamma läge.

Vad här berörts är den sida av enighetsprocessen, som innefattar de olika socialdemokratiska gruppernas sammanslutning. Den andra sidan sammanhänger med *kommunismens upplösning*. Alla känna till den kommunistiska insatsen i enighetsverket. Genom sin hållning på de berömda Berlinkon-

feranserna i april och maj 1922 bringade de bolsjevikiska ledarna i det avgörande ögonblicket försöket att inkalla en allmän arbetarvärldskongress med även kommunisterna som deltagare att stranda. Sedan ha bolsjevikerna endast vidgat klyftan genom att fortsätta sitt splittringsarbete både i fackföreningarna och inom den politiska rörelsen samt genom att använda fullständigt barbariska metoder emot socialdemokraterna och socialistrevolutionärerna i kommunismens moderland Ryssland — allt under det de fört ett hycklande tal om en proletär enhetsfront.

Men genom denna fördärliga taktik ha bolsjevikerna i själva verket, mot sin vilja, befordrat enighetsverket. På grund av allt detta ha arbetarna i allt flera av Europas länder förstått att den kommunistiska rörelsen endast skadar dem. De ha vänt sig ifrån bolsjevikerna, vilket nogsamman bevisas av deras med åren allt större rekryteringssvårigheter. Så gott som överallt stå de bolsjevikiska partierna för närvarande antingen stilla eller äro i starkt tillbakagående.

Inom de flesta bolsjevikpartier rasa dessutom vilda inbördesstrider, som ytterligt försvaga dem. Vi behöva endast hänvisa till de kommunistiska partierna i Norge, Frankrike och Tjeckoslovakiet — de relativt mest betydande i Europa — för att detta tydligt skall framgå. Upplösningsprocessen inom bolsjevikinternationalen är i full gång!

Dessa händelser inom Moskvainternationalen arbete tanken på en enig arbetarinternational direkt i händerna. De markera som ovan redan sagts enighetsprocessens andra sida. Genom att med alla tjänliga medel driva på denna kommunismens ödeläggelse kunna alltså socialdemokraterna verksamt befrämja arbetareklassens enighet.

Sammanfattande kan tryggt sägas, att trots att det ser så mörkt ut för arbetarklassen för närvarande, kan det dock pekats på hoppfulla ting. Och det allra mest förhoppningsfulla av dessa är att *arbetarklassens enighet* faktiskt håller på att förverkligas. Denna enighet skall så småningom giva den styrka och den tillförsikt som behövs för en segerrik framtid.

R. L—m.

Husligt arbete under lärlingslagen.

Följande artikel, som vi fått mottaga, ger oss några beaktansvärda synpunkter i den nu aktuella frågan om husligt arbete skall komma in under lärlingslagen.

Som uppfattningarna härvid äro mycket olika, så komma artiklar att införas i frågan även i följande nummer av tidningen. Hembiträdesföreningen i Stockholm kommer att omedelbart efter påsk ha sammanträde för dryftande av densamma. Den har dock länge varit föremål för medlemmarnas intresse och dess ordf., stadsfullmäktigen fröken Hanna Grönvall, har satt sig grundligt in i förslaget och kommer att föra fram sina synpunkter i en kommande artikel.

Vi tro oss ock även redan nu kunna säga, att Hembiträdesföreningen är principiellt för att husligt arbete skall komma in under lärlingslagen. R e d.

Som bekant ha kommerskollegium och skolöverstyrelsen med biträde av sakkunniga utarbetat ett förslag angående den lärlingslag, som behåddes i det 1918 av regering och riksdag fattade beslutet angående upprättandet av ett enhetligt system av praktiska ungdomsskolor.

Nu föreliggande förslag skall i det följande göras till föremål för vår betraktelse, vad det gäller det, som alternativt medtagna, husliga arbetet.

Malmö Husmodersförening anordnade helt nyligen ett offentligt möte i frågan: Husligt arbete under lärlingslagen med undervisningsrådet Fredriksson från Stockholm som inledare.

I ett mer än timslångt anförande utredde undervisningsrådet Fredriksson de synpunkter man från kommitterades och pedagogiskt intresserades håll lagt på frågan och framställde de motiv, som utmynnat i en önskan om att lägga även husligt arbete obligatoriskt under en kommande lärlingslag. Någon fart på den diskussion, som det väl var vederbörandes mening att få till stånd, blev det emellertid icke, då den organisation, som utlyst detta offentliga möte, synbarligen icke gått i författning om att sörja för att i lagens tillkomst intresserade mött upp för att utbyta tankar. Två i lagens tillkomst så viktiga intressenter som husmödrarna och hembiträdena lyste nämligen så gott som helt och hållet med sin frånvaro. Det viktigaste inlägg, som jämte inledarens gjordes, kom från skolkökslärrarinnehåll och bidrog att ytterligare framhäva de önskemål, som från pedagogiskt håll föras fram.

Den ocferrättlighet som sedan decennierna rätt och råder på det husliga arbetets område och som kommit frågan därom att i tidnings- och tidskriftspressen livligt ventileras, visar ju så tydligt som möjligt att något måste göras för att få till stånd en bättre tingens ordning.

Det har pekats på det allbekanta faktum, att husmodersskickligheten på ett betänkligt sätt gått bakåt. Det finns

icke mer varken så goda och duktiga husmödrar eller hembiträden som under den gamla goda tiden. Och man har med all rätt visat på den sociala fara, som uppstår tack vare denna brist. Husmödrarna, de få duktiga som finnas, äro missbelättna med den missnöjda och okunniga hembiträdeskår som finnes och hembiträdena välja yrket i många fall, kanske i de allra flesta, av rent nödsvång och av ekonomiska skäl, då det löjligt nog tycks vara det enda yrke, som inte tarvar någon utbildning i förväg. Kanske rättare tycktes, ty på det sista i dessa tider har det äntligen gått upp för vederbörande hur oändligt viktigt det husliga arbetet är för icke blott de enskilda hemmen utan för samhälle och stat i sin helhet. Ett tecken så gott som något på denna ändrade uppfattning är att man nu försöker inränga det husliga arbetet under lärlingslagen för att därigenom jämställa det med de övriga yrkena och i socialt hänseende på det sättet höja dess anseende. Gott och väl! Men frågan är väl om det man åsyftar härigenom verkligen vinnes.

Husmödrarnas-arbetsgivarnas intresse förstår man mycket väl: på detta sätt ha de hopp om att få en kunnig och duglig hembiträdeskår. Och där emot kan med fog intet invändas, men ställer förslaget sig lika välvilligt mot den andra parten? I tidningen *Arbetet* i Malmö, som öppnat sina spalter för inlägg i frågan, skriver en insändare följande: — Det kan väl knappast tänkas, att i vårt demokratiska land skulle komma till stånd en lärlingslag, som endast vore till favör för arbetsgivarna... Nej, det kan så tyckas! Helt visst äro också de personer, som medarbetat vid lagförslaget utarbetning, förvissade om att ha funnit ut ett medel att avhjälpa en svår social brist. Pedagoger av facket ha också med stor säkerhet klart för sig att om detta, att husligt arbete, om möjligt obligatoriskt, påbjudes i lärlingsskolorna och vinner stöd i en lärlingslag, så har man kommit ett svårt problems lösning betydligt in på livet. Må så vara! Men är det nödvändigt? Undervisning behövs, kunskaper behövas, det är inte tu tal om det. Både som hembiträde för att som avlönat biträde i annans hem vinna sin utkomst och som husmor i eget hem har den unga kvinnan ovärderlig nytta av att besitta gedigna och bärande insikter i det husliga arbetets hela invecklade teknik och taktik. Är emellertid lärlingsskalan nödvändig för att vinna detta mål, är den ens nyttig? Uppväga fördelarna de nackdelar, som en lekman bestämt tycker sig skönja? Skulle det inte kunna tänkas, att den grundläggande undervisning, som den

unga flickan behöver för att kunna med framgång arbeta med hemsysslorna, skulle kunna meddelas henne i den yrkesbetonade fortsättningsskolan. Den som redan finns på sina håll och som enligt riksdagsbeslut skall vara fullt genomförd den sista december 1923 och där husligt arbete ingår. Kan det då inte tyckas, att det vore klokt att först se resultatet av hur denna obligatoriska undervisning i husligt arbete i den praktiska fortsättningsskolan efter den egentliga folkskolans genomgång bleve, innan man påbjuder ytterligare skolformer med obligatorisk undervisning i husligt arbete och sorterrande under en lärlingslag med full och utsträckt skolplikt till och med fyllda 18 år.

För de hembiträden, som äro över 18 år och redan äro ute på arbetsmarknaden, kan en lärlingslag väl inte gärna vara av någon egentlig betydelse, men för de övriga, de som eventuellt tänka söka sin utkomst på den banan, kommer den att bli av desto större betydelse. Är det icke tillräckligt, att den unga flickan i den praktiska fortsättningsskolan kommer att kunna få den grundläggande undervisning i husligt arbete, som är både nödvändig och högeligen önskvärd, försävt att hon med någon framgång skall kunna ges sig in på den banan? Är det icke tillräckligt med en skolplikt, som sträcker sig bort till 16 år, alltså 2 år efter den egentliga folkskolans genomgång?

Den som skriver dessa rader talade för någon tid sedan med en nitisk och intresserad skolman i detta ämne. Ett av de argument han frambar för att bevisa riktigheten av lärlingsskolans och lärlingslagens tillkomst var det, att man härvidlag måste räkna så att säga på lång sikt. Alldeles som när föräldrarna kosta studentexamen på sina barn och därför få vidkännas en mycket kännbar ekonomisk uppoffring för dem i den förhoppningen, att barnen i framtiden skola kunna vinna en så mycket angenämare och rikligare utkomst tack vare denna sin bättre utbildning, så får man även här tänka att så skall ske. Alla frågor äro ju som bekant till slut ekonomiska och just för den skull synes det vara så betänkligt med denna lärlingslag, som under 4 år skulle med nödvändighet komma att kringskära de unga flickornas möjlighet att förtjäna ett anständigt bröd. Ty det säger sig ju själv, att den husmor, som såsom biträde skall emottaga en ung lärling, måste göra sig skadeslös för den förlust av arbete hon gör under den tid lärlingen bevisar skolan, genom att betala en mindre lön för lärlingen.

Begreppet lärling förutsätter med nödvändighet som sin antipod begreppet mästare. Vid de övriga yrkena och hantverken blir det enligt lagen en självfallen sak, att endast en mästare har rätt att skriva lärlingskon-

Mene, mene thekel . . .

*Beständigt än står broder emot broder
och hatet växer för var dag, som går.*

*Åt våldets makter reses ärestoder,
ty människan sitt bästa ej förstår.*

*Snart hotar åter kriget. Tårefloder
och pestens spöke vandrar i dess spår.*

*Den kvinna, som nu gläds att vara
moder,*

i namnlös sorg skall stå vid sonens bår.

*Till krigets våldeld våldets makter hopa
ett bränsle, vilket sätter allt i brand*

och i sitt eldhav dränker folk och land.

*Vår varning fåfängt vi mot himlen ropar,
ty än vid själva avgrundsdjupets rand
behärskas världen av ett rövarband.*

GUSTAV ASTRÖM.

trakt. Huru och på vad sätt skall det utrönas, att en husmor är mästare? Undervisningsrådet Fredriksson framhöll att man inom kommittén även tagit denna sida av saken under behandling och att man stannat inför det antagandet, att lärarinnorna vid lärlingsskolorna relativt hastigt skulle kunna komma underfund med huruvida hem och skola samarbetade effektivt vid lärlingarnas undervisning. Skulle en husmoder-arbetsgivare visa sig mindre lämplig, skulle rätten att teckna lärlingskontrakt fränkännas henne. Till de redan befintliga irritationsmomenten mellan husmödrar-arbetsgivare och hembiträden-arbetare skulle alltså ytterligare ett nytt skapas: husmödrarnas beroende av lärarinnorna i lärlingsskolan. En av insändarna i "Arbetet" har också mycket riktigt beaktat detta spörsmål. Han skriver: — Enligt undertecknads mening skulle den största svårigheten efter frågans realiserande uppstå därigenom, att inte tillräckligt antal mästare-husmödrar, som voro villiga att underteckna lärlingskontrakt, kunde uppbringas. Man kan ju tänka sig att husmödrarna frukta att genomgå den skärseld, som lärlingsnämnden för många kommer att bli. Däremot skulle det väl anses omöjligt, att den rätt, som en gång givits en mästare-husmor att underteckna lärlingskontrakt, skulle kunna fräntagas henne, då naturligtvis lärlingsnämnden noga prövat hennes kompetens och lämplighet innan sådan rätt tilldelades. —

Var står det omtalat, att husmödrarna skola bevisa sin kompetens inför lärlingsnämnden innan de få rätt att teckna lärlingskontrakt? Mig ve-

terligt föreligger i den frågan endast undervisningsrådet Fredrikssons ovan omnämnda yttrande om, att lärarinnorna så småningom skola komma underfund med vederbörandes lämplighet.

För den som vill ha husligt arbete till sitt yrke lär lärlingsskolan icke komma att bli tillfyllest. För att nå upp till de högre, de verkligt höga lönerna, som om man får tro de fackutbildade pedagogerna, skulle kompensera den förlust och den merutgift, som de unga flickorna och deras fäder och mödrar skulle få, om lärlingslagen går igenom, fordras helt visst en helt annan specialutbildning än den, som i lärlingsskolan kommer att givas.

Förslaget sådant det föreligger verkar åtminstone på undertecknad som ett skrivbordsarbete, där man icke tillräckligt satt sig in i det verkliga livets skiftande mångfald, då man tillåtit sig att räkna med allt för många obekanta faktorer.

Med den undervisning, som i den yrkesbetonade fortsättningsskolan kommer den unga flickan till del, bör hon ha möjlighet att hjälpligt kunna slå sig fram inom yrket. Som bekant är det husliga arbetet sådant, att sedan grunderna en gång inlärts går det att genom flit, ihärdighet och god vilja själv utveckla sig och förkovra sig däri.

Om god tillgång på arbetskraft sedan kommer att finnas, beror givetvis ingalunda på om lärlingslagen kommer till eller ej. Det beror helt och hållet på om arbetsgivarna på det husliga arbetets område äro villiga att böja sig för den nya tidens fordringar: att skapa drägliga arbetsvillkor och att ordna avlöningsförhållandena i överensstämmelse med övriga yrken.

I d a M a l m s t r ö m.

En arbetarrörelsens sommarskola blir tydligen den kurs, som A. B. F. planerar att hållas i sommar. Kursen, som blir förlagd till Brunnsviks folkhögskola, pågår tiden 1—14 juli och kommer att omfatta undervisning i tre grupper, nämligen:

1. Nationalekonomi. De delar av den allmänna nationalekonomien, som äro av betydelse för ett studium av socialismen. Ledare: Statsrådet Rickard Sandler.

2. Stats- och kommunalkuskap. Särskilt med hänsyn till arbetarnas insats i det politiska och kommunala samhällsarbetet. Ledare: Lektor Edgar Sjö Dahl.

3. Fackföreningskunskap. En översikt över fackföreningsrörelsens organisation ävensom av för fackföreningsrörelsen betydelsefull lagstiftning. Ledare Redaktör Sigfrid Hansson.

Arbetareorganisationerna böra omedelbart upptaga till behandling frågan om sändande av stipendiater till denna

Litteratur.

Etik och Materialistisk historieuppfattning av Karl Kautsky. Tidens förlag. Pris kr. 1:50. Övers.

Då förlaget införlivar detta, för att vara av en tysk förf., starkt koncentrerade verk å 175 sid. med sitt s. k. "Lilla Bibliotek", gjorde det ur kvalitets synpunkt en mycket prisvärd gärning.

Då förf. är den av alla intresserade socialdemokrater kände Karl Kautsky, förstår man genast att han i sin översiktssyn över det komplex av ämnen och synpunkter, som rymmas inom ett sådant område som detta arbete behandlar, utgår från den s. k. erfarenhetsfilosofin, fotad på den naturvetenskapliga uppfattningen om livet och dess skiftande företeelser. Helt naturligt är då också, att det är den kunskapsteoretiska filosofin som framhäves framför mer eller mindre dimmiga hypoteser, saknande fast mark i mänskligt förnufts liv. Dämed inte förnekats att antaganden, som blivit till trovissighet, i många fall varit av oskattbart värde för otaliga människors sedliga liv. Men ur högre eller låt oss säga mänskligare synpunkt har illusioner och hypoteser, som ignorerat logik och förnuft, i längden ej varit befrämjande för det ändamålsenliga och sant mänskliga.

Givetvis sysselsätter sig förf. även med Kants försök att förklara en sedelag som någonting normerande oavsett människan, således något över och utom. Förf. framhåller däremot hur ur givna förutsättningar i livet, framdrivet ur kausalförhållandet mellan orsak och verkan och vilande på det materiella underlaget, det är människan som skapar de andliga värdena, som upphöjas till sedelagar och uppställas som ideal att sträva till och på detta sätt verka eggande och befrämjande på släktens och folkens utveckling.

Det är några av de främsta engelska filosoferna under olika tidsskeden som mest bidragit att befästa de tankar över filosofiska spörsmål, som Karl Kautsky här i sammanträngd form gett delvis ny belysning ur sin marxistiska synpunkt och rika erfarenhet. En av dessa engelska filosofer framför synnerligen betonat den riktiga och säkerligen med Kautsky överensstämmande åsikten, att även om människan och livet överhuvud endast är en episod i

kurs. *Närmare upplysningar om kursen erhållas i marsnumret av A. B. F:s tidning.*

Varje kvinnoklubb bör prenumerera på ett ex. av A. B. F:s tidning, så att de kunna följa med A. B. F:s verksamhet. Den kostar endast 1 kr. pr år.

denna lilla jords historia, liksom kända otaliga andra världars, så är det ändå, även med visshet om alltings undergång och förintelse, förnuftigast och mest lyckobefrämjande att göra det bästa av livet, att även skapa upphöjda, sedliga lagar, som verka till gemensamt bästa.

Säkert är att på det område som detta arbete rör sig om behövs mycken kunskap och det är ett stort nöje att ett verk av en så intellektuell och tankeklar personlighet som Kautsky kan bjudas svensk läsekrets. Personer, som ej äro vana vid filosofiskt studium, behöva ej låta avskräcka sig av den torra och tråkiga titeln å boken, när språket är enkelt och klart och en mängd rikt stoff fått en klar, översiktlig form, som gör dess läsning intressant och väckande och säkert lockar till fortsatt studium i än vidsträcktare grad när lusten blivit väckt för det intressantaste av alla ämnen: filosofin.

A. W.

Tidens förlag har nyligen utsänt flera nya arbeten. I serien "Lilla Biblioteket" har utgivits: Karl Kautsky: *Etik och Materialistisk historieuppfattning*, pris kr. 1:50, vilket arbete vi omnämna å annat ställe i detta nummer. Vidare har en ny upplaga av *Talaren och debattören* av Ed. David utkommit, bearbetad av Z. Höglund, pris 1 kr. Karl Marx, hans liv och lära av M. Beer, övers., pris kr. 1:50. *Jesumoralerna och religion*, pris kr. 1:75. Detta arbete avser att vara en handbok för lärare vid deras undervisning i skolorna om kristen tro och livsåskådning. Ragnar Jändel har genom förlaget utgivit ett band dikter kallat *Havets klockor*. Ivan Oljelund har likaledes låtit utgiva ett nytt verk, denna gång dramatik, betitlat *Doctor Biblicus*. Till dessa båda arbeten återkomma vi senare.

En farlig uppmaning.

Under den kommunala valrörelsen träffade jag på tåget en frireligiös predikant — kolportör kallade han sig själv — som omtalade, att han inte ens visste av att vi förrättade val i dessa dagar. "För se, jag röstar nämligen aldrig! Jag röstade en gång i mitt liv, den 27 augusti, men jag kommer aldrig att rösta mer."

Jag var stum av förvåning över en dylik deklaration och fick för ögonblicket inte fram mer än: "Men detta menar Ni naturligtvis inte!"

"Jo, det menar jag visst, och jag uppmanar alltid mina frireligiösa vänner att inte heller gå ut och rösta. Jag anser nämligen att de religiösa inte skola befatta sig med politik o. d., det

strider mot den kristna livsuppfattningen."

Tyvärr skulle snart våra vägar skiljas, så jag hann inte replikera mer än följande:

"Det är inte underligt att valen gå som de gå, när folket har dylika ansvarslösa ledare!"

Jag har inte kunnat glömma varken mannen eller hans åsikter och ju mer jag tänkt på dem, desto mer har min egen medborgaranda upprest sig emot dem.

Vilken ynkedom! Vilken trångsynthet uppenbaras inte här. Som att det inte skulle vara i enlighet med den kristna livsuppfattningen att hävda det människovärde vi sent omsider blivit tillerkända, alla och envar, utan avseende till kön, samhällsställning, rikedom eller ålder. Kristendomen, som först och främst hävdar den allmänna broderskapsprincipen. Och att det inte skulle vara kristligt att använda det medborgaransvar, som nu påvilar oss alla, för att åstadkomma sådana samhällsförhållanden, som i litet högre grad än vad nu är fallet kunde förverkliga den kristna kärleks- och broderskapsläran.

Har herr kolportören inte sett vare sig i Stockholm eller annorstädes hur tusentals små trasvargar få växa upp utan både kristlig kärlek och hem och fostran, ja, kanske utan den tillräckliga matbiten för dagen, just därför att det okristliga samhällssystemet tvingar flertalet in på en mindrevärdig levnadsstandard under det att fåtalet lever i lyx och överflöd? Att se detta och inte reagera emot det och inte vilja hjälpa till med att rätta dessa missförhållanden är dumhet, feghet och charlataneri i stället för kristlighet. Inte skapar de dagliga bekymren för tillvaron fram vare sig tid eller intresse för själarnas kultivering, ej heller det milda kristussinnet. Ej heller bortarbetas dryckenskapslasten — som dock kolportören ifråga ville medverka till — genom att den ene tvingas till att för tillfället döva sina bekymmer i brännvin på krogen, under det den andre vid de dagliga besöken på lyxrestauranterna aldrig behöver ägna en tanke åt varifrån han skall få pengar för att med de yppersta viner döva det kristliga samvetets röst. Vad skulle manne Kristus själv säga om han gjorde en rundvandring bara inom vårt goda Stockholm? Skulle han tycka att vi följt hans uppmaning: "att älska varandra inbördes och taga oss an de svaga och förkrossade"?

Nej, vi kunna ha olika uppfattning om de vägar varpå vi skola vandra för att åstadkomma mera broderliga och kristliga förhållanden i världen, men alla kunna väl vara ense om nödvändigheten av att något göres. Genom att bara slå sig till ro inom sin egen förträfflighet och självbelåtenhet gagnar man inte det stora helas utveck-

Kommunistiska kvinnorna inbjuda till gemensamma överläggningar.

Från kommunistiska partiets kvinnoutskott ha vi i dagarna fått mottaga inbjudan till överläggning om följande förslag till åtgärder:

I. Uppvaktnings för regeringen med följande krav:

- 1) statsunderstöd åt alla arbetslösa efter en veckas arbetslöshet,
- 2) statsanslag med viss summa åt varje barn under 16 år inom arbetslösas familjer (efter en veckas arbetslöshet) samt inom familjer, där familjeförsörjaren är sysselsatt med s. k. nödhjälpsarbete,
- 3) avtalsenliga löner vid allt s. k. nödhjälpsarbete.

II. Hänvändelse till kommunala institutioner med följande följande krav:

- 1) arbetslösa familjeförsörjare (varmed menas var och en, som försörjer annan person) vid alla större bolag och bruk erhålla fri bostad under arbetslöshet; kommunala hyresbidrag till alla övriga arbetslösa och vid s. k. nödhjälpsarbete sysselsatta personer,
- 2) kommunala åtgärder dels för betryggande av hyresgästernas (arbetarnas) ställning vid närmast kommande kvartalsskiften, dels för byggande av nya bostäder.
- 3) fri eller mot mycket låg avgift ordnad bespisning såväl för spisning i matsalar (centralkök), som för hämtning i hemmen för arbetslösa och vid s. k. nödhjälpsarbete sysselsatta personer med familj.

III. Hänvändelse till alla fackorganisationer med krav att dessa organisationer vid alla löneuppgörelser fordrar lika lön för kvinnor som för män vid lika arbete.

IV. Möten och demonstrationer.

- 1) Anordnande av gemensamma möten och demonstrationer av alla lokala kvinnoorganisationer för fullföljande av ovan uppsatta krav,
- 2) tillsättande av lokalkommitté för kon-

ling och förbättring. Och vad är detta annat än självskhet! — De visa ha sagt, att det finns intet annat ont i världen än okunnighet och självskhet och det må vara mig förlåtet att jag tillämpar dessa epitet i allra högsta grad på ifrågavarande kristliga lärare, som uppvigla folket gentemot sin medborgarplikt. Om man tycker, att vår världs och våra nationers förhållanden äro fullkomliga och kristliga kan man slå sig till ro, men om man inte tycker att detta är fallet, då har man intet annat övrigt än att använda hela sin styrka och alla de resurser, som stå en till buds, i en oavlatlig kamp härför. Och skola inte just de, som äro besjälade av den kristliga broderskärleken, gå i teten för att i levande, dagliga livet förverkliga sin Herres och Mästares kärleks- och broderskapslära!

Nelly Thüring.

trollering av livsmedelspriser (mjölkpris o. s. v.) samt för att i övrigt tillvarataga arbetarekvinnornas intressen.

Till svar härför har förbundsstyrelsen översänt nedanstående skrivelse:

Till Kommunistiska Partiets Kvinnoutskott, Stockholm.

Fröken Anna Pripp!

Till svar å Eder skrivelse av den 13/3 1923, vari vi inbjudas till överläggning för gemensamt uppträdande i av Eder föreslagna åtgärder för lättande av det ekonomiska trycket för arbetslösa, ävensom till uppträdande för principen lika lön för kvinnor som för män vid lika arbete, be vi härmed få meddela, att förbundsstyrelsen i allo beaktar Edra förslag.

Då vi dock tro att det icke är Eder obekant att frågan om direktiven för arbetslöshetsunderstödens utbetalande f. n. är ett av de svåraste problem att få löst och där regeringen kraftigt fört de arbetslösas talan, så torde Ni även förstå att en uppvaktning med framförandet av skärpta fordringar för de arbetslösa icke nu kan förbättra deras ställning.

Angående hänvändelsen till kommunala institutioner, så äro vi övertygade om att arbetarerepresentanterna, de socialdemokratiska och kommunistiska, gjort allt vad som stått i deras makt för ingripande till lindrandet av svårigheterna bland de arbetslösa.

Att nu, då sommaren tillstundar med, som vi hoppas, bättre tillgång till arbete, söka ordna särskild kommunal bespisning utöver den som lämnas av fattigvården och i skolorna, tro vi är något sent påtänkt, men är ett uppslag, som bör ihågkommas och söka få realiserat, om arbetslösheten vid hösten blir mer omfattande.

Principen lika lön för kvinnor som för män vid lika arbete, har sedan många år tillbaka förfäktats av de soc.-dem. kvinnorna.

Vid fackliga kongresser har motionerats i frågan och genom möten, föredrag och resolutioner, även tillsammans med andra kvinnoorganisationer, ha vi sökt påverka statsmakterna.

Inom Stockholms stadsfullmäktige ha de soc.-dem. kvinnorna arbetat för denna fråga, som där i princip blev erkänd i motiveringen för förslag till senaste löneregleringarna.

Landsorganisationens senaste kongress uttalade sig också för principen, som förut vunnit gillande vid flera förbundskongresser.

Det torde därför nu kunna påräknas att de fackligt organiserade kvinnorna äro så vakna för denna princip, att de på det för dem mest gagneliga sätt bevakar densamma vid lönerörelser och underhandlingar.

Angående sista punkten i förslaget så skola vi uppmana våra avdelningar att i den mån de äga möjligheter ägna sin uppmärksamhet åt livsmedelspriser och dylikt och som hittills arbeta för arbetareklassens intressen.

Med hälsning

För Sverges Soc.-dem. Kvinnoförbunds styrelse:

Signe Vessman.

Barnarbetet exploateras.

Washingtonkonferensen 1919 antog en skyddslagstiftningsparagraf mot nattarbete inom vissa industrier för barn under 16 år.

Det synes emellertid som om dessa paragrafer i realiteten endast förbliva skrivna ord på papperet i en del länder. I Fackliga internationalens pressrapporter meddelas i en artikel rubricerad "Anställandet av barn i nattarbete inom glasindustrin i Frankrike", följande bevis på, hur denna skyddslagstiftnings humanitära karaktär bortelimineras av de, som sitta i ledningen för denna industri i Frankrike.

Den 8 jan. introducerades denna lag för ratificering. Samtidigt reste sig den kapitalistiska ledningen (Saint Etienne Chamber of commerce) och visade sig som aggressiva motståndare till lagens antagande.

Deras mot lagen inlämnade rapporter, vittna bättre än något annat om det kompakta oförstånd för kulturell samhällssträvan, som kapitalistregimen besitter. De finna det under nuvarande omständigheter vara bäst att nämnda lagförslag ännu för Frankrikes vidkommande blir "status quo" intill dess andra länder tagit upp problemet till lösning.

Antagandet av lagen skulle fullkomligt ruinera landets glasindustri. Konkurrensen med den tyska tillverkningsen skulle omöjliggöras. Produktionskostnaderna skulle genom förändrad arbetsskiftsindelning gå vida över de utländska.

Hur lika äro ej alla dessa motargument mot denna lag, de, som från svensk arbetsgivareklass varit synliga i vår egen press mot till exempel 8-timmarsdagen?

Den internationella kapitalistsammanslutningen bekämpar arbetareklassen i alla länder med samma argument.

Samma rapportörer i Frankrike konstatera vidare följande försvarsinlägg mot lagen:

Genom de förbättringar, som dagligen göras inom glasindustrin har arbetet för barnen blivit mindre farligt än förut. För barn under 16 år har de hygieniska förbättringarna tillgodosetts på bästa sätt. Fackliga internationalens pressorgan skriver till dessa kommentarier följande sanningsord om privatkapitalistisk produktion.

Dessa ömkansvärda argument reser man mot nattarbetet för barn. Det synes för herrar industriägare vara lättare att resa en billig produktionskostnad genom att offra på barnarbetets altare, än genom att leda in industrien i en högre teknisk och bättre managerad tillverkning. Ännu finnes det länder där barn tillåtas arbeta

RICHARD BERG: De gamla på stranden.

Ingenting förtiga.

En stackars tjänstflicka har dömts för mened, dömts till ett par års straffarbete för mened. Hennes husbonde, som var anstiftare, fick ett halvt år till. En liten notis i pressen, som glider den stora allmänheten lätt förbi och snart är glömd, men för de däri inblandade en ryslig historia. Ett par affärsinnehavare hava blivit intrasslade i en del underliga affärer med varandra. För den ena gäller det att fria sig för alltför stora utbetalningar och för den andra att få sig tillmätt så mycket som möjligt. Vittnen instämmas och under trycket av husbondevälde, gammal vänskap eller affärsförbindelser skall sanningen plockas fram. När man sett vittnen sitta intimt samman med svaranden i rättens förmak och vet att de instämts av käranden, så behöver man ej tveka om i vilken riktning vittnesmålet går. Varje gång jag hör ett vittne avlägga vittneseden gripes jag av beklämning. Det är så vanligt att domaren får bitvis plocka ur vittnet vad det vet. Och ändå har vittnet gått ed på att tala om vad han

från 4 på e. m. till midnatt eller från midnatt till 8 på morgonen.

I flera länder är lagen ju ratificerad, som förbjuder barns nattarbete. Styrkan i all skyddslagstiftning ligger dock i arbetareklassens internationella makt.

Den måste resas till motvärn mot alla de hinder, som ännu ett välorganiserat kapitalistdöme riktar mot mänsklig reformsträvan. Clarté.

vet, hänt och sant vara, ingenting förtiga och ingenting tillägga. Det oaktat har man många gånger en stark känsla av att vittnet ej vill minnas. Det händer att domaren måste påpeka det orimliga i att det minne, som fungerar så utmärkt när det gäller oviktiga detaljer, aldrig är klart, när det gäller de avgörande. Man förstår intuitivt att vittnet vill skydda ena parten och därför ingenting vet och på dessa halva sanningar måste rätten konstruera upp ett beslut, som ofta går i strid med det allmänna rättsmedvetandet. Men vad är att göra? Vittnet har säkert någon vrå i samvetet, dit han understicker sig själv för att rädda sin själ. En annan sorts vittnen äro de allför samvetsömma. Det finns människor, som bli skräckslagna när de anmodas vittna. Jag minns en gång en äldre dam, som föll i hysterisk gråt när hon skulle gå eden. Först sedan domaren lugnat henne, vaktmästaren bjudit henne ett glas vatten och givit henne en stol, kunde hon eftersäga eden. Sedan gav hon det mest rediga och klara vittnesmål jag hört något vittne giva.

Men det finns folk, som tar till flykten innan man hinner få deras namn, bara de förstå att det gäller att vittna. Vi se ofta notiser i pressen med uppmaning till vittnen att ge sig tillkänna. En gång blev jag grovt förolämpad av en tjänsteman i tjänst. De som åhörde intermessot uttalade sin harm i nog så starka ordalag, men när jag vände mig till den närmaste och bad om hennes

namn och adress för att åberopa henne som vittne till händelsen, tog både hon och de andra hastigt till flykten. Då gällde det ej annat än att ge en drummel en välförtjänt skrapa. En del av dessa, som bli skräckslagna vid tanken på att vittna, frukta nog repressalier från svaranden. Vid ett annat tillfälle utblevo ett par vittnen ända till tredje vitet, för att slippa vittna mot en person, som de själva fruktade. Att de själva fingo avtjäna böterna för uteblivandet tycktes inte hindra dem. Att endast grov okunnighet är skulden till dessa oklara vittnesmål såväl som till vittnesskräcken är tydligt. Att tiga eller neka att svara, när en vederhäftig person under ansvar och i kraft av sitt ämbete frågar, är att göra sig till medbrottsling. Hur många gånger ser man ej att kända lagöverträdare slingra sig undan rättvist straff och hur ofta hör man ej folk säga efteråt: "Hur kunde han komma undan? Om bara jag ville säga vad jag vet" etc. Känner ni till det? Hur många

gånger har jag ej svarat i sådana fall: Ni är medbrottsling till den skojaran" eller "det är tack vare er och dylika strykrädda och oansvariga medborgare, som han än en gång gått fri". Hur skall man väcka till ansvar och kunskap om edens vikt? Huru spika in i det allmänna medvetandet att när vittneseden givits, så gäller det att tala sanning, ingenting förtiga och ingenting tillägga. Då kan jag ej, med bästa vilja i världen, skona min bästa vän om jag vet något om honom, som kan bli fällande för honom. En ny medborgerlig undervisning om edens vikt och betydelse behövs, en undervisning, som ej endast betonar den andliga risken av att svära falskt, utan också den nog så materiella, straffet för mened.

Kristidens deklarationer av livsmedelsinnehav, avgivna på heder och samvete, liksom de ärligen återkommande självdeklarationerna, ha säkert bidragit åtskilligt till att rättskänslan avtrubbats och det behövs en generation innan rättfärdighetskänslan hinner så genomtränga folkmedvetandet, att varje medborgare fattar, att det är hans skyldighet att tala när rättvisan det fordrar och på sådant sätt, att ingenting förtiges och ingenting tillägges. Skojaren, som hotar vrida nacken av vittnet, blir lagom morsk när han får sin välförtjänta dom, husbonden och principalen, som vädjar till gott samförstånd och fortsatt anställning för att få vittnet för sig gynnsamt, drar ju både sig och sina underlydande med i eländet, om han lyckas tubba till falskt vittnesbörd, vännen, som hotar med upprivande av gamla vänskapsband, är bäst att mista, om det skall ske på bekostnad av sanning och rättfärdighet. Den stackars tjänst-

Sätt Folkets hus högt!

Då undertecknad härom dagen tillfrågade en medlem av en arbetarekommun i Stockholms närhet varför inte hans hustru ville gå med i kvinnoklubben på platsen, svarade han: "Ja, se kvinnoklubben har hon intet emot, men hon vill inte gå till Folkets hus, för hon säger, att där luktar det bara snus och damm. Folkets hus, säger hon, är något som folket skall hålla högt!" Här gjorde mannen en mycket talande åtbörd med båda händerna.

Ja, Folkets hus borde vara något som folket satte högt, tillkommet som det oftast är genom stora uppoffringar. I Folkets hus borde bjudas det bästa möjliga i intellektuellt hänseende, där borde man känna något av det, man erfar vid inträdet i ett enkelt men trevligt hem! Den, som kommer från ett dystert och trångt krypin, borde få känna hemtrevnad och den, som kommer från ett rent och gott hem, skulle icke behöva vantrivas.

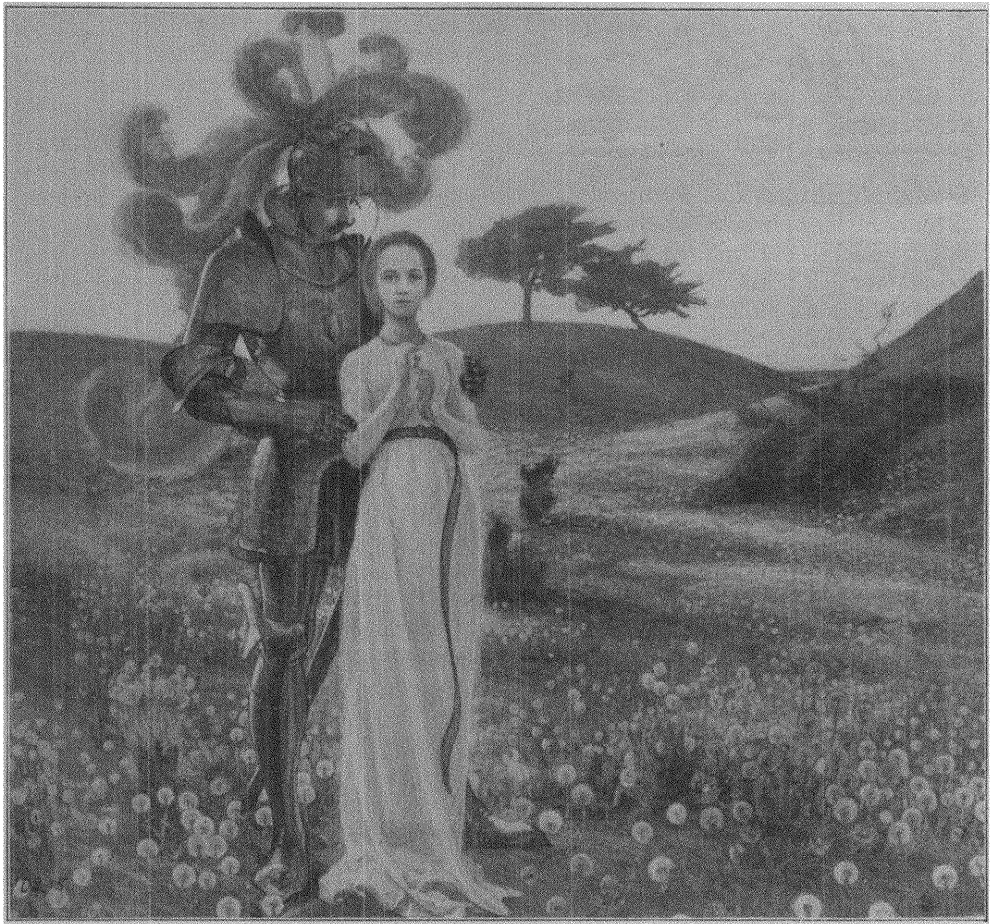
Nu, då kvinnorna sitta med i Folkets hus' styrelser litet varstans, borde man om deras insats här med en viss förändring kunna tillämpa gamle Odhners ord: "I och med kristendomens införande blevo sederna mildare..."

På kvinnan beror det mest om hemmet hålles i helgd och på henne faller givetvis största ansvaret om osnygghet och vantrevnad härska därstädes. En sådan uppgift borde kvinnorna åtaga sig även i det offentliga.

Först och främst: pruta aldrig på renlighetskravet! Se till att lokalen blir ordentligt rengjord minst en gång i månaden! Vädra ut ordentligt ome-

flickan i Hälsingborg, som blev offret nu sist, bör ej få någon efterföljare. I rättens och rättfärdighetens namn bör det göras något för att hindra ett återupprepande. Tänk om rätten skulle, i fall där vittnet kan tänkas stå under påverkan av endera parten, förordna något slags konsulent, med uppdrag att ur alla synpunkter klargöra edens vikt och betydelse för vittnet och fråga ut det innan, så att ingen tvekan uppstår om vad vittnet verkligen har att säga och vittnet på samma gång varnas för falskt vittnesbörd? Mer än ett vittne skulle under sådana förhållanden lära sig förstå att det osanna eller halva vittnesmålet skyddar orätten och undertrycker rätten och den skulle vara bra förhärdad, som gång efter annan kunde fortsätta med de oriktiga uppgifterna! Vi skulle slippa de ohyggliga och upprörande menedsbrotten!

Sigrid Lundin.

RICHARD BERG: Riddaren och jungfrun.

delbart efter varje möte och lufta ett tag före sammanträden! Tag bort alla tillfällighetsdekorationer, såsom girlander o. d., så snart en fest är slut! Dels sitter det blott och samlar damm, dels verkar det inte alls högtidligt vid fester med dylika prydnader, om man i vardagslag är van att se sjaskig tillfällighetsgrannlåt sitta kvar kring väggarna. Det värsta torde dock bli att få männen sluta upp med sin snuskiga snustuggning och vedervärdiga spottning i trappor och lokaler. Men försök med anslag! Nog ha väl ändå järnvägarnas iögonenfallande anslag bidragit till större renlighet i vagnar och väntsalur. Fast icke ett anslag i förbjudande form, utan ett sådant, där man vädjar till hederskänslan och medansvaret i trevnaden. Något i samma stil, som danskarna ha i sina allmänna parker. Där står icke: "förbjudet etc." utan t. ex.: "Skona markens träd och blomster" eller "hjälp till att parken hålles vacker"!

Och så måste partipressen göra sitt! Varför icke sätta i gång en sådan kampanj som arbetarepressen — till sin stora heder — fört mot smuttslitteraturen!

För övrigt torde det inte vara så omöjligt även för en ganska klen kassa att få Folkets hus rätt så trevligt inomhus, utan att fördenskull förlora prägeln av allmän lokal. Håll väggarna i en matt vitgul färgton — undvik den blaskiga gröna köksfärgen — och pa-

nel, dörrar, bord och bänkar i en mörk brun färg, som både är praktisk och dekorativ. Bort med allt krimskrams i ljuskronor och dylikt och sätt dit enkel armatur av järn eller, ännu hellre, av polerat trä. Sätt för fönstren draggardiner av vanlig oblekt väv eller också av något hemslöjdstyg. Ett par enkla grönglaserade lerkrukor till tallris och löv borde inte saknas. Dessutom borde kvinnoklubbarna kunna förfärdiga enkla dukar till eventuella bord samt något liknande antependierna i kyrkorna att hänga framför talarestolen vid högtidliga tillfällen. Allt detta t. ex. i någon varm röd färg — icke något ilsket skrikande rött! — eller, varför inte, någon vacker färgrik vävnad i allmogestil — den konstslöjd, som folket själv skapat! Detta i för- ening med renligheten skulle säkerligen bidra till den rätta stämningen vid våra möten och fester.

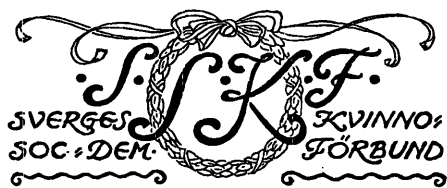
"Sätt Folkets hus högt!"

M. H.

Internationell soc. kvinnokonferens

kommer säkerligen att hållas i Hamburg samtidigt med den stora enighetskongressen.

Förberedelserna äro i full gång, varför vi hoppas att de tills nästa nummer äro så pass klara, att vi kunna lämna redogörelse över dem.

Stadsfullmäktige valet är nu slutfört i Stockholm och har arbetarepartiet kunnat hålla ställningen, så att det återkommer i majortiet. En beklaglig förlust har dock skett, i det att Anna Lindhagen ställts utanför. I kampen för de olika särgruppernas intressen tillåtas sådana manövrer. Att många inom partiet nu känna sig djupt upprörda kan ej ändra sakförhållandet, men vi hoppas att det vid nästa val icke är för sent att återbörda Anna Lindhagen till stadsfullmäktige. Vi kunna icke i detta utslag se saken ur enbart kvinnosynpunkt, ty Anna Lindhagens intressen äro av så vid omfattning och hennes intellekt i mångt och mycket mera manligt, ävensom att hon har en utpräglad självständig uppfattning och handlar därefter, vilket dock icke får tydas dithän, att hon uppträtt osolidariskt mot partiet.

Men för många kanske synes så som om det vore för dessa sina egenskaper hon kommit i slagsmålslinjen med männen. Vi vilja dock inte tro att så varit fallet, då hon har så många strängar på sin båge, som gör henne ovärderlig ur både man- och kvinnosynpunkt.

Vi kunna här lämna en kortfattad redogörelse för vad hon utträtt under de år hon varit stadsfullmäktig.

För parker, naturskydd och odling har Anna Lindhagen arbetat för Eriksdalslundens bevarande som naturpark och därom väckt motion;

nyligen väckt motion om naturparker avsättande västerut från Stockholm;

motionerat om naturskydd på stadens marker, vilken motion föranlett en snart färdig utredning;

wäckt motion om stadens initiativ för uppmuntran av planterade gårdar (bifallen);

arbetat såsom ledare och organisatör av koloniträdgårdsrörelsen åren 1904—1921; och har därefter varit medlem av koloniträdgårdsrådet.

I bostadsfrågan har Anna Lindhagen verkat för

bostäder åt mödrar och barn (inom barnavårdsnämnden), vilken fråga nu till en del är löst av stadsfullmäktige; ålderdomshemmens förbättring (medelst motion), vilken fråga nu är under utredning;

direkta åtgöranden från stadens sida för att öka bostadstillgången i tider av bostadsbrist;

anläggning av förortsbanor, på det att förstädernas kommunikationer skola få sin lösning och varom motion av henne är under utredning.

I barnavårdsfrågan har Anna Lindhagen

wäckt motion rörande omläggning i vissa detaljer samt centralisering av barnavården;

tagit initiativ till en extra barnasyl under krisåren, vilken då upprättades; såsom medlem av Barnavårdsnämnden stött det föreliggande förslaget till ny barnavårdslag.

Beträffande Stockholms stadsplan har Anna Lindhagen

verkat för förhindrande av Stockholms förfulande, bl. a. stambanans framdragande mellan Riddarholmen och Stadshuset och partiernas vid Slussen fördärvande. Båda dessa vandaliseringsförslag äro nu fallna;

wäckt förslag i trafikfrågor, dels genom motion om slussbroarnas breddning, vilket genomförts, dels gjort sig till tolk för kravet på västra stambanans inledande över Smedsudden;

motionerat om bevarandet av pittoreska stadspartier, vilket redan delvis vunnit beaktande;

genomdrivit förslag om ändring av stadsplanen vid Norrtullgatan för bevarande av ett parkområde därstädes;

verkat för förbättringar i förstädernas planering dels genom motion, vilken vunnit beaktande, dels genom personligt arbete såsom medlem av stadsplanenämnden.

Av övriga kommunala frågor i vilka Anna Lindhagen verkat är särskilt att märka, att hon

arbetat för lägre befattningshavares uppflyttning i högre lönegrupper, vilket i flera fall genomdrivits, samt

stött Rättshjälpsanstaltens verksamhet genom att påyrka dess utvidgning, vilket genomförts. S. V.

Till ordf. i klubbarna!

Sänd in fortast möjligt årsrapporterna.

* * *

Klubbreven införas i den ordning de inkomma till redaktionen. Hitintills ha ett 50-tal insänts.

Vi påminna än en gång om att ej göra dem för långa.

Skriv ned det väsentligaste av klubbarnas arbete, det som kan vara en glädje att meddela och till nytta och även glädje för de andra klubbarna att läsa.

Majnumret av Morgonbris

utkommer i god tid innan 1 maj.

Innehåll och utstyrsel kommer att bli det bästa möjliga. Det blir även större än vanligt nummer, men priset detsamma.

Organisationer och kommissionärer: Sprid Morgonbris vid alla möten och demonstrationer! Höj upplagan! Insänd omedelbart rekvisition härom till Morgonbris expedition.

På turné genom Bergslagen och Västmanland.

Med anledning av den igångsatta lockouten hade Kvinnoförbundet ordnat med en turné för att som vi trodde få möjlighet att i större utsträckning än vanligt samla och nå kvinnorna. Vi hade kalkylerat alldeles rätt och männen hade, där inte annorlunda kunnat ordnas, stannat hemma medan hustrun gick på mötet. Det är med tillfredsställelse man på flera håll konstaterar att männen numera äro angelägna om att även kvinnorna skola komma med och deltaga i det samhällliga arbetet. Så uttalades på flera platser, där kvinnorna äro med, belåtenhet över den hjälp kvinnorna äro såväl vid valtillfällena som annars. Nu vid lockouten hade ordnats med gemensamma möten och samkväm, där såväl män som kvinnor närvaro och där kvinnorna också fingo del av bekymren för dagen och således också en helt annan syn på den strid som pågick, och det är ju klart att kvinnorna i känsla av att det är på dem det beror mången gång vilken utgång striden skall få, ävensom känslan av att inte hållas utanför ger bättre kraft att bära svårigheterna. För männen äro ju alltid förstältsen och den goda viljan från kvinnornas sida ett bra stöd.

Undertecknad besökte således Sandviken, Borlänge, Avesta, Horndal, Fagersta, Långshyttan, Stjärnsund, Ramnäs, Surahammar och Hallstahammar.

Mötena hade överallt samlat överfulla hus till övervägande antal kvinnor.

Att där vid alla möten ordnats festligt i samkvämsstil behöver väl knappast sägas, då kvinnor i de flesta fall voro med som anordnare av dem. Men även där arbetarekommunerna ensamma ordnat var det på samma sätt, överallt med sång, musik, uppläsning, ja, på ett ställe t. o. m. en liten teaterpjäs. Kaffe bjöds gratis och stämningen var god.

Klubbar bildades i Långshyttan, Stjärnsund, Avesta och Horndal.

Som totalomdöme kan sägas att turnén var lyckad och resultatet gott.

Med hälsning till kamraterna på de besökta platserna. A m. Fr. —

Nya klubbar.

I Avesta, Horndal, Långshyttan och Stjärnsund bildades klubbar efter föredrag av Amanda Frösell, ävenså i Järfälla. I Laxå bildades klubb efter föredrag av Agnes Söderquist. I Åby och Söderköping bildades klubbar efter föredrag av fru Ruth Gustafson.

Från Blekinge soc.-dem. kvinnodistrikt.

Blekinge socialdemokratiska kvinnodistrikt har anordnat tvenne upplysningskurser till vilka erhållits föreläsare genom Arbetarnes Bildningsförbund. Den ena kursen försiggick den 2 och 3 dec. 1922 och var förlagd till Karlshamn samt omfattade fem föreläsningar i "Kommunalkunskap". Föreläsare var riksdagsman Bernhard Eriksson, vilken behandlade ämnet för kursen på ett intressant och modryckande sätt samt gav många värdefulla upplysningar. Tal. lämnade en översikt över den borgerliga kommunens allmänna uppgifter, beskattningsrätt och rätt att upptaga lån samt kommunens beslutande myndigheter och förvaltning. Desslikes över den kyrkliga kommunen, vilka ärenden kyrkostämorna har att behandla, kyrko- och skolråd samt barnavårdsnämnd. En ingående behandling gavs också över de viktigaste punkterna i fattigvårdslagstiftningen samt de nya praktiska ungdomsskolorna.

Den andra kursen gick av stapeln i Ronneby den 6 och 7 sislidne jan. Ämnet för denna kurs var "Undervisningsväsendet", omfattande sex föreläsningar med riksdagsman Ruben Vagnsson som föreläsare. Tal. gav en historisk överblick av undervisningsväsendets utveckling från klosterscholornas införande fram till vårt nuvarande skolväsendes införande. Redogjorde för folkskolans överbyggnader såväl de teoretiska skolkurserna som de yrkesbetonade, ävensom den högre på folkskolan grundade tekniska och teoretiska undervisningen; meningen med dessa skolkurser och ämnesvalet för desamma samt de lokala förutsättningarna för inrättandet av dessa skolformer. Kursens båda sista föreläsningar omfattade en redogörelse över skolkommissionens förslag till undervisningsväsendets omorganisation med folkskolan som bottenkola. I anknytning härtill lämnade tal. en historik över folkskolans och det högre undervisningsväsendets utveckling intill närvarande tid, redogjorde därefter för det viktigaste i kommissionens förslag samt hur det skulle inverka på det nuvarande systemet om förslaget upphöjdes till lag.

Det populära sätt på vilket tal. behandlade sitt ämne vittnade om att han är en mycket god föreläsare.

Båda dessa kurser ha varit vällyckade och tämligen talrikt besökta. Fastän det hade säkert inte skadat om de manliga kamraterna mött upp till kursen i Ronneby i något större flertal än vad där var fallet. Ett rätt stort antal av kvinnodistriktets medlemmar deltog i kurserna till vilka de ägde avgiftsfritt tillträde då däremot för övriga kursdeltagare var satt en lägre kursavgift.

Före föreläsningarnas början söndagen den 7 jan. höllo de av kvinnodistriktets medlemmar som kommit till Ronneby i och för deltagande i kursen, en kortare enskild konferens vid vilken distriktets sex klubbar voro representerade. Å denna konferens diskuterades frågan angående "kvinnornas ställning till skyddslagstiftningen". Distriktets ordf. inledde frågan, varvid redogjordes nä-

got för skyddslagstiftningens uppkomst och fortskridande fram till de bestämmelser som nu finnas. Vad det gäller den del av skyddslagstiftningen som inrymmer i nattarbetslagen och vars bestämmelser ha sin tillämpning på en del kvinnliga fabriks- och yrkesarbeterskor, ansåg inl. dessa innebära ett intrång på arbetsanställningen och till och med fara för avskedanden för dessa arbeterskor. De nämnda bestämmelserna stadga att kvinna, anställd i fabriks- eller annan industriell rörelse icke får hållas till arbete i företaget i vidare utsträckning än att hon får åtnjuta oavbruten ledighet mellan kl. 10 e. m. och kl. 5 f. m. Om, på grund av åttatimmarslagen, arbetet skall indelas på två skift om 8 timmar vardera omöjliggöres för kvinnor att deltaga i skiftarbete med full arbetsvecka då med bestämmelserna om ledighet för kvinnor från kl. 10 e. m. följden blir att det andra skiftet kommer att omfatta endast sju arbetstimmar, ty det kan väl knappast räknas med kortare rastetid än en timme å varje skift. Bestämmelserna ifråga äro en undantagslagstiftning för kvinnorna som lätt kan leda till att dessa undanträngas av männen alldenstund arbetsgivaren icke har att räkna med motsvarande svårigheter vid skiftindelning då det gäller männens arbetstid. Det har nu ifrågasatts att denna lagstiftning skall revideras och med anledning därav böra kvinnorna slå vakt om sina intressen härvidlag och fordra sådan ändring att likställighet mellan manlig och kvinnlig arbetare må bli rådande där detta är möjligt.

Inl. berörde också en andra del av skyddslagstiftningen, som särskilt berör kvinnorna, nämligen moderskapsförsäkringen, de bestämmelser om förbud för kvinna som fött barn att arbeta en viss tid efter barnsörden samt därmed sammanhängande spörsmål av ekonomisk art.

Efter inledningen följde en livlig diskussion och underströks därvid inl:s mening att kvinnorna böra fordra ändring av nattarbetslagens nuvarande bestämmelser i ovan berörda hänseende. Konferensen beslöt bordlägga den del av frågan som gäller moderskapsförsäkringen. För övrigt antogs följande uttalande:

Soc.-dem. kvinnor i Blekinge, samlade till möte i Ronneby söndagen den 7 jan. 1923, beslöto, efter diskussion av nattarbetslagen och därmed sammanhängande spörsmål, som särskilt beröra en del kvinnliga yrkesarbeterskor, uttala följande:

I lagen av den 20 nov. 1909 stadgas att kvinna, som sysselsättes i fabriks- eller annan industriell rörelse, icke må till arbete i företaget användas i vidare utsträckning än att hon må komma i åtnjutande av oavbruten ledighet mellan kl. 10 e. m. och kl. 5 f. m., men,

då denna lagbestämmelse innebär ett intrång på arbetsanställningen samt fara för avskedanden för kvinnor i kvalificerade och väl avlönade arbeten, och

då på grund av åttatimmarslagen arbetet skall indelas på två skift, omöjliggöres genom nämnda förbud för kvinnor att kunna deltaga i skiftarbete med full arbetsvecka, då det väl näppeligen kan räknas med mindre rastetid än en timme å varje skift

Från Stockholms och Uppsala läns soc.-dem. kvinnodistrikt.

Anna Svensson,
Stockholm.

Anna Brita Bergstrand,
lärarinna.

Förra söndagen höll Stockholms stads, Stockholms och Uppsala läns kvinnodistrikt årsmöte i Studiehmet, Drottninggatan 88. I mötet deltog 30 ombud, representerande 16 kvinnoklubbar. Som representanter för respektive län närvaro riksdagsmännen Borg och Söderberg.

Mötet öppnades av distriktsordföranden fröken Anna Svensson, som i sitt välkomsttal berörde det viktigaste av arbetet under året. Flera agitationsmöten hade hållits, med fruarna Ruth Gustafson, N. Thüring, A. Östlund, S. Lundin, A. Frösell samt fröken S. Gillner som talarinnor. Två nya klubbar ha bildats och tre anslutit sig till distriktet. Trevliga och välbesökta kamratmöten med föredrag i aktuella frågor hade

Karolina Karlsson,
Nynäshamn.

Sigröd Karlsson,
Hässelby.

anhålla vi om sådan ändring i lagstiftningen, att den tid på dygnet, under vilken kvinna icke får hållas i arbete inom industrin, måtte fastställas till tiden mellan kl. 11 e. m. och kl. 5 f. m., att kungl. maj:ts rätt till dispens måtte utsträckas både vad tid och omfattning beträffar ävensom att hänsyn toges till bagerilagen.

Vi anse, att sådan nattarbetslagen nu är, är den en undantagslagstiftning, som för kvinnorna kan komma att medföra, att dessa i en del yrken helt undanträngas av männen, när vid förläggningen av de senares arbetstid icke räknas med motsvarande svårigheter vid skiftindelning. Vi vilja skyddslagstiftning men reagera mot undantagslagstiftning för kvinnorna och begära likställighet, där detta är möjligt. B. B.

anordnats och bidragit till att styrka känslan av samhörighet klubbarna emellan, vilket ju är en av distriktets uppgifter.

Vid landstingsvalen nedlades ett betydande arbete med många agitationsmöten, varvid utdelades Morgonbris' valnummer och flygblad, utgivna av förbundsstyrelsen.

Förra årsmötets beslut att anordna instruktionskurser i funktionärs- och föreningsarbete samt även talarekurser, hade efterföljts. De givna kurserna omfattades med stort intresse, och resultaten voro så goda att styrelsen hoppades årsmötet ville låta den i fortsättningen anordna sådana. Fröken Svensson slutade sitt tal med att uttala den förhoppningen att det arbete distriktet hade att utföra, skulle omfattas med samma livliga intresse som hittills.

Års- och revisionsberättelserna upplästes och erhöill styrelsen full och tacksam ansvärsfrihet för det gångna arbetsåret.

Sedan en del beslut om agitations- och organisationsarbetet inom distriktet fattats, samlades årsmötets intresse om instruktionskursernas anordnande. Styrelsen lämnade handlingsfrihet vid organisationen av dem.

Lärarinnan fröken Anna Brita Bergstrand, medlem av skolkommissionen, redogjorde i ett klart och instruktivt anförande om kommissionens förslag, som mötesdeltagarna åhörde med stort intresse, och uttalade sin tillfredsställelse över att socialdemokratis gamla krav om folkskolan som bottenskola av kommissionen beaktats. Man hoppades att riksdagens ledamöter, när frågan kommer före, skola med förståelse behandla nämnda fråga.

Till styrelse för det kommande arbetsåret valdes: Sara Andersson, Nacka, Alma Herlin, Spånga, Karolina Karlsson, Nynäshamn, Hulda Flood och Olga Hedén från Uppsala, Gunhild Klang från Enköping och Anna Svensson från Stockholm, som valdes till ordförande för distriktet.

Ett avsked.

Köpenhamn i febr. 1923.

På kajen står en ung, vacker reslig man med ett äkta svenskt utseende. Den stora oceanångaren ligger färdig till avgång. Än en gång kommer linjeagenten och påminner vår unge man om att gå ombord.

Vid hans sida står en liten rar ungdom och gråter — gråter därför att hennes vän skall resa.

Varje gång han gör en ansats att gå ombord griper hon hårdare tag i hans hand.

"Var nu en modig liten flicka, Lisbeth", hör jag honom säga.

Linjeagenten för honom nu obehagligt ombord och gör ett hastigt slut på skilsmässoscenen.

Landgången dras in! Skeppsklockan ringer, musiken spelar sina avskedstoner av fosterländska låtar — "Ja, vi elsker dette landet" — tonerna stiga fram som en anklagelse. Den stora oceanångaren är fullsatt med unga,

friska arbetskrafter. Med många av landets kanske bästa söner och döttrar, som draga till bygderna där ute i väster, till landet, där svenskarnas antal är större än i fosterlandet.

Vid relingen står den unga svenska mannen. Och vid min sida på kajen står "Lisbeth" fortfarande och ser då och då upp mot vännen mellan tårarna.

"Kanske vi hade kunnat reda oss här hemma ändå", säger hon milt förbrående till honom.

Han ler då han lutar sig fram över relingen och svarar: "Tänk på den sista nödhjälpsavlöningen, Lisbeth. 18 k r.! Fem kronor gingo till skatten. Tretton kronor hade vi kvar att reda oss på i två veckor..."

Båten går. Lisbeth och jag vandrar ut till den yttersta hamnpiren för att vinka ett "sista farväl".

En stor röd tulpanbukett glimmar i solen och sänder sin hälsning till mig högt uppe från kommandobryggan.

En blågul flagga lyser och fladdrar och sänder Lisbeth en sista hälsning från vännen vid relingen.

Längre och längre bort glider båten. In emot land stiga tonerna från musiken ombord: "Ja vi elsker dette landet."

De blandas med orden, som Lisbeth oavbrutet upprepar där hon står vid min sida och gråter: "Tänk om han ändå fått stanna hemma. Om vi bara kunnat reda oss. Men det gick inte."

Solen lyser på havet, där oceanångaren nu bär bort hundradetals av vårt lands söner och döttrar.

Lisbeth, som står vid min sida, ser inte solen. Hon tycker att livet är så oarmhärtigt grymt, så grymt, att man till och med berövas rätten att få stanna i sitt eget land.

"Snart får ni själv resa dit", säger jag uppmuntrande.

Då spelar äntligen ett solskensskimmer i de av tårar fuktiga ögonen när hon svarar: "Ja jag måste ju..."

Javisst, tänker jag, liksom de många andra tusenden, som årligen draga bort ifrån vårt land, även de "måste ju".
M. B—man.

Från kvinnoklubbarnas arbetsfält.

Tumba soc.-dem. kvinnoklubb

hade sitt årsmöte onsdagen den 7 febr., då följande styrelseledamöter valdes: fru Mattis Hörln, ordf., fröken Hulda Reimers, v. ordf., fru Hildur Vallén, sek., fru Anna Carlsson, v. sek., och fru Elin Vidogron, kassör. Klubbens medlemsantal har under året ökat från 13 till 31. Förutom ord. möten varje månad har klubben dessutom anordnat ett agitationsmöte med fru Ruth Gustafson som talarinna samt en familjefest för samtliga klubbmedlemmars familjer. Även har klubben deltagit i ett kamratmöte i Sorunda samt varit inbjuden till Huddinge och Norsborgs arbetarekommuners agitationsmöten. För bildandet av en avdelning av A. B. F. inom Botkyrka har även klubben medverkat.

Av medlemmarna äro två kommunalfullmäktige samt en suppleant i landstinget.

Söndagen den 18 febr. hade kvinnoklubben anordnat en fest, vars behållning skulle tillfalla en partivän, som fått sina armar avbrända genom elektrisk ström. På grund av det behjärtansvärda ändamålet ställde sig alla de medverkande förmågorna gratis till klubbens förfogande och blev resultatet en synnerligen vällyckad fest med gediget program. Musik utfördes av Rönninge orkesterförening — 16 man — på ett mycket förtjänstfullt sätt. Sedan ordf. uppläst nedanstående prolog höll riksdagsman Bernhard Eriksson ett instruktivt och medryckande föredrag om den sociala lagstiftningens utveckling under de senaste 10 åren.

Prolog vid Tumba soc.-dem. kvinnoklubbss fest den 18 febr. 1923.

Vattenfallet.

Du sjungit din lovsång se'n tusende år
I vildmarkens helgade land.
Du brutit din väg, där klipporna står,
Ej de dig hindrande band.

Och där stupet var brantast och hindret störst,
Du sjöd av livslust och mod.
Och lovsången blev till en himlarnas röst,
Du själv en silverne flod.

Så vart du en urbild för ungdomlig tid,
En vila för tanken ibland.
När solen förgyllde din stoltaste strid,
Du minde om solljusa land.

Så var du dig lik se'n tusende år —
Sjög ensam och mäktig din sång,
Tills omsider för dig en människa står,
Att betvinga och hejda din gång.

Hon ser ej din skönhet och icke din prakt,
Förmimmer ej lovsången din.
Hennes tanke blott mäter din väldiga kraft,
Hon närar en plan i sitt sinn.

Väl tillhör betvingarn ej jättarnas här,
Men dock är hon farlig för dig.
Hon har blott en önskan, som ständigt hon
bär,
Och den gäller livet för dig.

Ditt mod vill hon bryta, förtaga din lust,
Och i kammarens mörker spärra dig in.
Och din hetaste längtan om havets kust
Vill hon kväva i turbinernas ring.

Ditt öde hon önskar dock värre ändå.
I tråd utav koppar du pressas med dån.
I denna du tvingas slutligen så,
Att ödmjukt följa hennes nyck, du fjällets
friborne son!

Men dock!
Du frie, du stolte, av urkraftens tid,
Ej gav du dig helt uti dvärgarnas hand!
Nej! Ännu du kämpar din ojämna strid,
Och ännu du minner om urkrafters land.

Du döljer ditt väsendes innersta art
För den, som vill tolka din lag.
Med livets förlust tar du hämnad på envar,
Som träder förnära ditt jag.

Nu hämnaden har drabbat vår broder och vän
Då han kom för nära din vigg.
Din avsikt har varit att slå oss igen
För vi kvävde din livslust så hot.

Dock, segern blev ändå ej din till sist,
Trots brännande sären du slog!
Nej, människokärleken helar dem visst
Och giver, där hämnaren tog.

Ja, ovan svartaste moln finns en sol ändå,
Som gjuter nytt liv i vårt sinn!
Och därför med hopp och förtröstan vi gå
Att skåda i framtiden in.

Efter paus för kaffedrickning följde ett mera muntrande inslag i programmet. En amatör föredrog flera humoristiska sånger

på ett utomordentligt sätt och det intensiva bifallet visade, att publiken också uppskattade de verkligt roliga visorna. En energisk och fyndig auktionsropare bidrog till ett gott resultat med en s. k. paketauktion. Festen inbragte en nettobehållning av 250 kr.

M. H.

Från Kristianstad.

Soc.-dem. kvinnoklubben hade den 19 febr. sitt årsmöte. Av styrelsens berättelse för 1922 framgick att klubben hållit 11 ord. möten, därav 3 som friluftsmöten. Diskussionsämnen ha varit dels kooperationen, dels fattigvård och sociala frågor i allmänhet.

Klubben har dessutom anordnat två offentliga föredrag, ett med fru Agnes Söderqvist från Västerås som tal., samt ett med fru Agda Östlund, Stockholm. Det senare i samband med stadsfullmäktigevalen. Dessa möten ha varit gott besökta och ekonomiskt stödda av arbetarekommunen (som förresten alltid ställer sig välvillig till kvinnoklubben).

I årets valrörelse har klubben deltagit med arbete inom arbetarkommunens valkommitté.

Klubben gjorde på sommaren en utfärd till Åhus tillsammans med Hesselholmsklubben. Åhusklubben stod för värdskapet. Mötet med de tre klubbarna var synnerligen angenämt, den inbjudande klubben hade inte sparat på anordningarna, både den andliga och lekamliga spisen voro väl tillgodosedda. Det blev en livlig debatt i den då aktuella förbudsfrågan, dock fick diskussionen utgöra svar.

Vidare har klubben tillsammans med övriga kvinnoföreningar i staden anordnat offentligt möte för frodsarbetet.

Ja, detta är en liten axplockning av vad som förekommit under det gångna året. Vår klubb är inte stor till numerären, men den utomordentligt goda sammanhållningen medlemmarna emellan, gör att vi var och en försöker, så gott vi förmår, sprida de socialdemokratiska idéerna, till fromma för det stora hela.

Från Örgryte.

Örgryte soc.-dem. kvinnoklubb höll torsdagen den 25 jan. sitt första årsmöte. Klubben bildades i februari 1922 på initiativ av Göteborgsklubben, och fick vid starten 24 medlemmar. Vid årets slut är medlemsiffran 33. Styrelse för året har varit fru Tora Skoglund, ordf., fröken Nisella Nilsson, sekr., och fru Selma Bobäck, kassör, samt fruarna Anna Forsen och Hulda Ljungberg. Den avgående styrelsen omvaldes, med undantag av fru Ljungberg, som undanbad sig återval, i stället valdes fru Magda Johansson.

Års- och revisionsberättelserna upplästes och godkändes. Av den senare framgick, att inkomster och utgifter balanserat på kr. 345:93.

Styrelsen beviljades full ansvarsfrihet.

Under året ha hållits 16 ordinarie möten och 10 protokollförda styrelsemöten. Riksdagsman Hansson har vid ett möte talat i "förbudsfrågan". Ett diskussionsmöte har hållits över frågan: "Kvinnans ställning till de olika organisationerna." Till detta möte voro inbjudna intresserade organisationer. Två offentliga agitationsmöten ha hållits med fru Nelly Thüring och fru Terese Svensson som talare. Vidare har klubben, tillsammans med ungdomsklubben och kvinnogillet, anordnat sommarfest i Kärralundspark, och finga vi vid denna fest ett välkommet tillskott till vår kassa.

Klubbens medlemmar togo verksam del i höstens stadsfullmäktige och elektorsval.

Av Morgonbris har sålts omkring 325 ex. Detta är i korthet vår klubbs arbete under första året. Den bildades på en ogynnsam tid, på vårsidan, då man ju vet, att när det lider mot vår och sommar, är allt föreningsarbete mera stillastående. En del av dem, som voro med vid starten, försvunno genast, men andra ha kommit i stället, och den lilla trupp vi nu ha, är intresserad och vaken och det hoppas jag bådar gott för framtiden. Vi leva ju i ett rent arbetarsamhälle, så man

kunde ha rätt att fordra mera förståelse för vår sak, men sorgligt nog möts man ofta, då man försöker att agitera för klubben, av hån och smädelse. Men vad gör det, av motstånd bliver man än ivrigare, och det är med vissheten om att vi kämpa för en rättvis sak, som man håller humöret uppe då det ibland ser mörkt ut.

Sänder nu, då vi för första gången visa oss i Morgonbris spalter, en hjärtlig hälsning till partikamrater landet runt. T. S.—d.

Från Ortvisen—Skönsberg.

Ortvisen—Skönsbergs kvinnoklubb i Medelpads distrikt hade måndagen den 5 februari sitt årsmöte, vartill ett stort antal medlemmar infunnit sig. Mötet öppnades av ordf. Mariana Johansson, som hälsade alla välkomna. Sedan en del ärenden behandlats upplästes styrelse- och revisionsberättelserna. Under det gångna året har klubben haft 11 ordinarie möten, ett kamratmöte och 4 styrelsesammanträden. 2 syföreningar ha hållits, en för kassan och en för valfonden. Klubben har deltagit i 4 val. En insamling har gjorts för de nödlidande i Ryssland, vilken inbragte 50 kr. Dessutom har klubben haft en barnfest och tvenne utfärder till främmande klubbar. Under året ha 9 nya medlemmar ingått. 300 ex. ha försålts av Morgonbris. Klubbens inkomster och utgifter balanserade på kr. 545:54. Styrelsen fick full och tacksam ansvarsfrihet. Till styrelse för det nya året omvaldes fruarna Mariana Johansson, ordf., Anna Carlson, sekr., Augusta Valström, kassör, Stina Johansson, v. ordf. Tora Nordkvist, v. sekr. Till revisorer utsågos Anna Nordberg och Elvira Johansson. Kommissionär för Morgonbris Linnea Byberg. Till ombud i Skönsbergs Folkets hus-förening valdes Linnea Byberg, Signe Eriksson, Signe Gillström. Till Nya Samhällets årsstämma valdes till ombud Signe Gillström med Anny Söderlund som ersättare. Mötet var alltigenom trevligt med omväxlande sång och berättelseläsning. Klubben bjöd de närvarande på kaffe, och senare på tcsupé. Sedan styrelse- och kaffekommittén avtackats avslöts det trevliga mötet med en uppmaning till medlemmarna att mera flitigt besöka mötena.

Med kamratlig hälsning
Signe Gillström.
Referent.

Från Hälsingborg.

Hälsingborgs socialdemokratiska kvinnoklubb vars styrelse vi här presentera tränger icke ofta om spalterna i Morgonbris, men klubben lever och är ofta rätt livlig, trots att icke alla våra arbetarkvinnor förstå att deras plats är i klubben. Klubben har under år 1922 firat sin 22-åriga tillvaro med en liten trevlig fest och med fru Maja Björkman-Broberg som festtalarinna. Klubben har som en stående dagordning uppläsning eller sång, vilket alltid uppskattas av medlemmarna. I maj hade klubben ett mycket vällyckat kamratmöte med besök av de omkringliggande klubbarna. Tvenne frågor voro på dagordningen, förbudsfrågan och kvinnor-

Hälsingborgs kvinnoklubbs styrelse.

nas samhällsskyldigheter och rättigheter. Den första frågan med manlig inledare, den andra frågan inleddes av fru Ida Rosenqvist. Diskussionen var både livlig och djupgående. Klubben har på sina ord. möten diskuterat många viktiga frågor, däribland fattigvårds- och barnavårdsfrågorna, skolfrågan m. fl. och alltid med verkligt intresse. Av årets tolv möten ha tre varit friluftsmöten och hava alla mötena varit välbesökta. Klubben har även medverkat vid de basarer och sommarfester, som arbetarekommunen hållit under året. Ett sommarmöte har hållits i Hälsingborg, men som vädret var dåligt så blev också sommarmötet icke det som man väntat sig. Klubben har representanter i fattigvårdsstyrelsen, skolrådet, barnavårdsnämnden och pensionsnämnden.

Alla klubbmedlemmars önskan är att klubben under 1923 måtte växa och bli stor så att den kan utträtta något verkligt. Det är dock svårt att kunna det när icke arbetarkvinnorna komma med och hjälpa till. Till alla klubbar landet runt sänder Hälsingborgsklubben sin hälsning. I. R.—qvist.

Från Örebro.

Örebro kvinnoklubb höll den 22 jan. sitt årsmöte. Ur årsberättelsen framgick, att klubben under året hållit 11 ord. och ett extra sammanträde. Ett offentligt möte har anordnats med föredrag av fru Disa Västberg, samt ett kamratmöte tillsammans med Karlskogaklubben. På klubbens 18-årsdag den 16 okt. anordnades ett samkväm för medlemmar jämte deras manliga anförvanter. Inom klubben har arbetat en liten syförening, som förfärdigat en del kläder för de arbetslösa hjälpbyrå, samt vid julen skänkt kläder till fattiga barn. Klubben har f. n. en representant i landstinget, 2 i stadsfullmäktige, 1 i fattigvårdsstyrelsen och 1 i nykterhetsnämnden. De sedvanliga årsrapporterna föredrogs och godkändes. Till styrelse för innevarande år valdes: fruarna Elisabeth Karlsson, Ellen Sandberg, Ester Nilsson, Hanna Nilsson, Johanna Lundkvist och fröken Josefina Ljungström. Det kan ju synas som om vår klubb ej utträtt något, och på grund av sitt ringa medlemsantal kan klubben ej utföra några stora bedrifter. Här liksom på många andra platser kunna vi ej påräkna något större intresse bland arbetarkvinnorna för

Fernqvists Kappaffär

33 Drottninggatan 33
n. b. och 1 tr. upp

Stort lager av in- och utländska nyheter

Damkappor, Dräkter och Kjolar

till billiga bestämda priser. Obs! Beställningar utföres till billiga priser.

vårt arbete, det må nu vara av offentlig eller enskild art. På senaste tiden hava dock våra sammanträden varit väl besökta och flera nya medlemmar kommit till, så att vi, trots allt, böija det nya arbetsåret med den förhoppningen, att våra idéer skola slå rot och samla allt flera kring socialismens röda fanor!

En hälsning till alla kamrater landet runt från Örebro kvinnoklubb! Ref.

Från Arvika.

Arvika soc.-dem. kvinnoklubb höll sitt års-mötet måndagen den 12 febr.

Klubben har under året hållit 11 ord. och 8 styrelsemöten. Ett offentligt föredrag och en föreläsningkurs i kommunalkuskap. Klubben har anordnat en ekonomifest, en sillsexa och en julfest under året. Till distriktskonferensen hade klubben sänt en motion i förbudsfrågan och två medl. voro där som ombud. Till Rysslandsinsamlingen har klubben bidragit med 40 kr. Av Morgonbris ha försålts 650 ex. Medlemsantalet vid årets slut var 23. Inkomster och utgifter ha balanserat på kr. 583:60 med en kassabehållning av kr. 118:91.

Till styrelse valdes Julia Karlgren, Anna Hedin, Anna Löfgren, Signe Lilja och Augusta Stake. Korr. sekr. blev Julia Karlgren och kommissionärer för Morgonbris Anna Löfgren och Julia Karlgren.

Årsmötet var talrikt besökt och stämningen god, vilket vi hoppas skall fortsätta.

Vi önska att under året få hälsa många nya medl. välkomna i klubben. Till sist en maning: Se till att det finns en arbetaretidning och Morgonbris i edra hem, det är det minsta du kan göra för att visa din förståelse för arbetarrörelsen.

Med kamrathälsning landet runt

J—a K—n.

Från Jönköping.

Soc.-dem. kvinnoklubben härstädes höll årsmöte torsdagen den 1 febr.

Styrelse- och revisionsberättelserna godkändes och styrelsen beviljades ansvarsfrihet.

I tur att avgå ur styrelsen voro fru Elin Neuman och fru Hilma Kron; båda omvaldes. Till korr. sekr. valdes fru Elin Neuman.

Av styrelseberättelsen framgick att klubben är representerad i stadsfullmäktige, pensionsnämnden, arbetslöshetskommittén, fosterbarnsnämnden m. m.

Utgifterna under året ha varit kr. 199:15 med ett saldo på kr. 13:15.

Kamrathälsning till landets kvinnoklubbar!
H. E.

Från Vallvik.

Vallviks soc.-dem. kvinnoklubb höll söndagen den 4 febr. sitt årsmöte. Enligt årsberättelsen har klubben hållit 12 ordinarie möten, dessutom ha hållits 2 offentliga föredrag samt en instruktionskurs. Av tidningen Morgonbris har försålts 370 ex. Klubben räknar vid årsskiftet 27 godkända medlemmar. Inkomster och utgifter ha balanserat på kr. 427:85. Under året ha flera viktiga frågor diskuterats, däribland kan nämnas den kooperativa frågan samt skolfrågan m. fl. Klubben har även deltagit i Rysslandsinsamlingen med kr. 86:—. Styrelsen beviljades full och tacksam ansvarsfrihet samt återvaldes ordf. fru Hilda Lindholm, sekr. fru Emma Frisk, kassör fru Tills Norman, vice ordf. fru Hedvig Anderson, vice sekr. fru Signe Magnuson. Revisorer fruarna Berta Nilson, Ragnhild Vallström samt Hulda Dahlgren.
Ref.

Från Eskilstuna.

Eskilstuna soc.-dem. kvinnoklubb höll sitt årsmöte den 5 febr. Av de föredragna styrelse- och revisionsberättelserna framgår att klubben under året haft 12 ord. möten. Två kamratmöten ha under året hållits och vid ett av dessa bildades ett distrikt för Sörmland av Sverges soc.-dem. kvinnoförbund. Vid

BANKAKTIEBOLAGET NORDEN

Alla slag av bankaffärer. — Högsta inlåningsränta.

klubbens möten ha föreläsningar hållits i olika ämnen, t. ex. om "Den nya barnavårdslagen", "Moderskapsförsäkring", "Frihet", "Socialt ansvar" m. fl.

En studiecirkel finnes inom klubben, som under året läst "om uppfostran". Av "Morgonbris" har försålts 1,485 ex. Till de nödlidande i Ryssland har inkomster utgifter ha under året balanserat på kr. 32:88. I enlighet med revisorernas förslag beviljades styrelsen full och tacksam svarsfrihet för det gångna årets förvaltning. Mötet beslöt att under det kommande året söka anordna ett extra möte i varje månad speciellt för upplysnings- och instruktionsarbete.

Till styrelse för 1923 blevo valda: Fru Ester Bäckman, ordf., fru Ellen Svedberg, kassör, fru Alma Svänsson-Agren, sekr., fru Alma Ohlsson, v. ordf., och fru Lovisa Brodd, v. sekr.
Ref.

Morgonbris.

Tidning för den socialdemokratiska kvinnorörelsen.

Utgives av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

Redaktör: Signe Wessman. Allm. Tel. Norr 244 36. Upplandsgatan 85, Stockholm.

Expedition: Anna Svensson, Grindsgatan 10, III, Stockholm Sö. St.-Tel. Söder 78 98.

Prenumerationspris: Helt år kr. 3:—, halvt år kr. 1:50; lösnnummer 25 öre.

Annonspris: Sista sidan 25 öre, textsidan 40 öre pr mm.

Stockholms stads, Stockholms o. Uppsala läns soc.-dem. kvinnodistrik. Adr.: Ordf. Fröken Anna Svensson, Grindsgatan 10, Stockholm Sö. Kassör Fru Sara Andersson, Igelboda, Saltsjö-Duvnäs.

Sthlms Allm. kvinnoklubb (soc.-dem.) håller ordinarie möte 1:a måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m.

Obs! Lokal i D-salen, Folkets Hus.

Styrelsen.

Stockholms Gamla Stadens Soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möte 2:dra torsdagen i månaden kl. 7.30 e. m., Stortorget 2, 2 tr.

Styrelsen.

Stockholms södra kvinnoklubb (soc.-dem.) håller ordinarie sammanträde 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i lokalen 1 tr. Södra Folkets Hus.

Ordf. fru Beda Jansson, Blekingeg. 64, 3 tr., Stockholm.

Styrelsen.

Vasastadens soc.-dem. kvinnoklubb har ord. möte 1:sta måndagen i varje månad kl. 8 e. m. & lokalen Upplandsg. 51, 1 tr. (Gustav Vasa-automaten).

Uppbörd och inskrivning varje möte.

Styrelsen.

Kungsholms soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ord. möte 3:dje onsdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. St. Eriksgränd 21. Ordf. Hildegard Ström, Bergsgatan 27, 1 tr. 5. g.

Föreningen för Hembiträden i Stockholm håller möte 1:sta torsdagen i varje månad kl. 8.30 e. m. i Folkets Hus P-sal, 3:dje torsdagen i Folkets Hus C-sal.

Styrelsen.

Arvika soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möte 2:dra måndagen i månaden kl. 8 e. m. i Folkets Hus C-sal.

Styrelsen.

Billesholms soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte i Folkets Hus i Södra Vram 2:dra tisdagen i varje månad kl. 7 e. m. Ordf. Fru Anna Fors, Villorna, Billesholms gruva. Sekr. Fru Gerda Liljeroth, Billesholms gruva.

Styrelsen.

Enköpings soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 4:de tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen.

Eskilstuna soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 1:sta måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus lilla sal.

Styrelsen.

Göteborgs soc.-dem. kvinnoklubb har möte 1:sta tisdagen i månaden kl. 8 e. m. i Arb.-föreningens H-sal; 3:dje tisdagen i månaden Bondegatan 14 kl. 8 e. m.

Styrelsen.

Höganäs soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte 1:sta och 3:dje måndagen i månaden. Ordf. fru Helen Olsson, Föreningsgatan, Höganäs.

Ludvika soc.-dem. kvinnoklubb håller sina möten 2:dra måndagen i varje månad kl. 1/9 i Folkets Hus 'B'-sal.

Styrelsen.

Skivarps soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte andra söndagen i varje månad kl. 1.30 e. m. i Folkets Hus, Skivarp. Nya medlemmar viana inträde.

Styrelsen.

Spånga soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möte 1:sta torsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen.

Solna soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Huvudsta Folkets Hus och 4:de måndagen i varje månad kl. 8 e. m. i Hagalunds Folkets Hus.

Styrelsen.

Storfors soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten sista söndagen i varje månad kl. 3 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen.

Sundbybergs soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 1:sta tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.

Tumba soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 1:sta onsdagen i månaden kl. 6.30 e. m. i Folkets Hus, Tumba.

Styrelsen.

Stockholm 1923. A.-B. Arbetarnes Tryckeri.